

MEĐUNARODNI UPITNIK ZA TRAUMU (ITQ) - SRPSKA VERZIJA

THE INTERNATIONAL TRAUMA QUESTIONNAIRE (ITQ) - SERBIAN VERSION

PREGLED: Priloženi instrument je kratak, jednostavan, usmeren samo na ključne karakteristike posttraumatskog stresnog poremećaja (PTSP) i kompleksnog PTSP-a (KPTSP) i sadrži jednostavna dijagnostička pravila. ITQ je razvijen u skladu sa organizacionim principima Međunarodne klasifikacije bolesti (MKB-11) koje je postavila Svetska zdravstvena organizacija (SZO), a to su: u najvećoj mogućoj meri osigurati kliničku korisnost i međunarodnu primenljivost kroz fokus na osnovne simptome datog poremećaja. ITQ je slobodno i javno dostupan svim zainteresovanima. Evaluacija instrumenta se nastavlja posebno zbog povezanosti sa definicijom funkcionalnog oštećenja za PTSP i KPTSP, a takođe i zbog sadržaja pojedinih stavki koje mogu biti prediktori različitih ishoda lečenja.

DIJAGNOSTIČKI ALGORITMI su sledeći:

PTSP. Dijagnoza PTSP-a zahteva prisustvo jednog od dva simptoma iz grupe simptoma: (1) ponovnog proživljavanja ovde i sada, (2) izbegavanja i (3) doživljaja sadašnje pretnje, uz prisustvo najmanje jednog pokazatelja funkcionalnog oštećenja povezanog s ovim simptomima. Prisustvo simptoma ili funkcionalnog oštećenja definisano je zbirom ≥ 2 .

KPTSP. Dijagnoza KPTSP-a zahteva prisustvo jednog od dva simptoma iz svake od tri grupe simptoma PTSP-a (ponovnog proživljavanja ovde i sada, izbegavanja i doživljaja sadašnje pretnje) i jednog od dva simptoma iz svake od tri grupe simptoma koji pripadaju Poremećajima u samoorganizaciji (PSO): (1) afektivna disregulacija, (2) negativno samopoimanje i (3) poremećaji u odnosima. Funkcionalno oštećenje potvrđuje se kada je prisutan najmanje jedan pokazatelj funkcionalnog oštećenja povezan sa simptomima PTSP-a i jedan indikator funkcionalnog oštećenja povezan sa simptomima PSO. Prisustvo simptoma ili funkcionalnog oštećenja definisano je zbirom ≥ 2 .

Osoba može imati ili dijagnozu PTSP ili KPTSP, ne obe. Ako osoba zadovoljava kriterijume za KPTSP, onda ne dobija i dijagnozu PTSP-a.

Instrukcije za skorovanje rezultata se nalaze na kraju ovog dokumenta.

REFERENCA ZA MERNI INSTRUMENT :

Cloitre, M., Shevlin M., Brewin, C.R., Bisson, J.I., Roberts, N.P., Maercker, A., Karatzias, T., Hyland, P. (in press).

The International Trauma Questionnaire: Development of a self-report measure of ICD-11 PTSD and Complex PTSD.

Acta Psychiatrica Scandinavica. DOI: 10.1111/acps.12956

TEMELJNE PUBLIKACIJE:

Brewin, C. R., Cloitre, M., Hyland, P., Shevlin, M., Maercker, A., Bryant, R. A.,...Reed, G. M. (2017). A review of current evidence regarding the ICD-11 proposals for diagnosing PTSD and complex PTSD.

Clinical Psychology Review, 58, 1-15. doi: 10.1016/j.cpr.2017.09.001.

Karatzias T., Shevlin M., Fyvie C., Hyland P., Efthymiadou E., Wilson D.,...Cloitre M. (2017). Evidence of

distinct profiles of posttraumatic stress disorder (PTSD) and complex posttraumatic stress disorder (CPTSD) based

on the new ICD-11 trauma questionnaire (ICD-TQ). *Journal of Affective Disorders*, 207, 181-187.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.jad.2016.09.032>

Hyland, P., Shevlin M., Brewin C.R., Cloitre M., Downes A.J., Jumbe, S.,...Roberts, N.P. (2017). Validation of posttraumatic

stress disorder (PTSD) and complex PTSD using the International Trauma Questionnaire. *Acta Psychiatrica*

Scandinavica. 136, 313-322. doi: 10.1111/acps.12771.

Shevlin, M., Hyland, P., Roberts, N. P., Bisson, J. I., Brewin C.R. & Cloitre M. (2018). A psychometric assessment

of Disturbances in Self-Organization symptom indicators for ICD-11 Complex PTSD using the International Trauma

Questionnaire, *European Journal of Psychotraumatology*, 9:1, DOI: 10.1080/20008198.2017.1419749

Međunarodni upitnik za traumu

Uputstva: Molimo Vas da se priselite iskustva koje Vas najviše muči i odgovorite na pitanja vezujući se upravo za to iskustvo.

Kratko opišite taj događaj _____

U kojem vremenskom periodu se događaj odigrao? (zaokružite jedan odgovor)

- a. pre manje od 6 meseci
- b. pre 6 do 12 meseci
- c. pre 1 do 5 godina
- d. pre 5 do 10 godina
- e. pre 10 do 20 godina
- f. pre više od 20 godina

U nastavku su opisani neki simptomi koje ljudi ponekad proživljavaju kao odgovor (posledicu) na traumatski ili stresni životni događaj. Pročitajte pažljivo svaki od njih i zaokružite jedan od brojeva u zavisnosti od toga u kojoj meri se to odnosilo na Vas u poslednjih mesec dana.

	<i>Uopšte ne</i>	<i>Malo</i>	<i>Umereno</i>	<i>Prilično</i>	<i>Jako</i>
P1. Da li ste imali uznemiravajuće snove u kojima se odigravao deo traumatskog iskustva ili snove koji su jasno bili povezani sa traumatskim iskustvom?	0	1	2	3	4
P2. Da li su Vam se u mislima javljale snažne slike ili sećanja povezana sa traumatskim iskustvom tako da ste pritom imali osećaj kao da ovde i sada ponovno proživljavate isto?	0	1	2	3	4
P3. Da li ste izbegavali unutrašnja podsećanja na to iskustvo (npr. misli, osećaje i telesne senzacije)?	0	1	2	3	4
P4. Da li ste izbegavali spoljašnja podsećanja na to iskustvo (npr. ljude, mesta, razgovore, stvari, aktivnosti i situacije)?	0	1	2	3	4
P5. Da li ste bili preterano uzbuđeni i stalno na oprezu?	0	1	2	3	4
P6. Da li ste se osećali nervozno ili da li lako planete?	0	1	2	3	4

P7. Imali uticaja na Vaše odnose s drugim ljudima ili društveni život uopšte?	0	1	2	3	4
P8. Imali uticaja na posao ili sposobnost za rad?	0	1	2	3	4
P9. Imali uticaja na neki drugi važan deo Vašeg života kao što je roditeljstvo, školovanje ili neke druge važne aktivnosti?	0	1	2	3	4

Da li su u poslednjih mesec dana gore spomenuti simptomi:

Cloitre et al. (2018) *Acta Psychiatrica Scandinavica*. DOI: 10.1111/acps.12956

U nastavku su opisani problemi koje ponekad imaju ljudi s iskustvom stresnog ili traumatskog događaja. Pitanja se odnose na načine kako se tipično osećate, kako tipično razmišljate o sebi, i na način na koji se tipično odnosite prema drugima. Odgovorite koliko se svaka od datih izjava odnosi na Vas.

	<i>Uopšte ne</i>	<i>Malo</i>	<i>Umereno</i>	<i>Prilično</i>	<i>Jako</i>
C1. Kad sam uznemiren/a treba mi dosta vremena da se smirim.	0	1	2	3	4
C2. Osećam se tupo ili emocionalno ugašeno.	0	1	2	3	4
C3. Osećam se neuspešno.	0	1	2	3	4
C4. Osećam se bezvredno.	0	1	2	3	4
C5. Osećam se otuđeno i odvojeno od ljudi.	0	1	2	3	4
C6. Teško mi je da budem emocionalno blizak/bliska sa drugim ljudima.	0	1	2	3	4

Koliko su u posledjih mesec dana gore navedeni problemi povezani sa emocijama, verovanjima o sebi i odnosi sa drugima:

C7. Stvorili zabrinutost i nelagodu u odnosima sa drugim ljudima ili imali uticaj na društveni život uopšte?	0	1	2	3	4
C8. Imali uticaja na posao ili sposobnost za rad?	0	1	2	3	4
C9. Imali uticaja na neki drugi važan deo Vašeg života kao što je roditeljstvo, školovanje ili neke druge važne aktivnosti?	0	1	2	3	4

1.

Vrednovanje rezultata za dijagnozu PTSP I KPTSP

PTSP

Ako je vrednost P1 ili P2 ≥ 2 , zadovoljen je kriterijum za *Ponovno proživljavanje ovde i sada (Re-experiencing in the here and now (Re_dx))*

Ako je vrednost P3 ili P4 ≥ 2 , zadovoljen je kriterijum za *Izbegavanje (Avoidance Av_dx)*

Ako je vrednost P5 ili P6 ≥ 2 , zadovoljen je kriterijum za *Doživljaj sadašnje pretnje (Sense of current threat (Th_dx))*

Ako je vrednost najmanje jedne od stavki P7, P8 ili P9 ≥ 2 , zadovoljen je kriterijum za *funkcionalno oštećenje povezano sa PTSP-om (PTSD functional impairment (PTSDFI))*.

Ako su zadovoljeni navedeni kriterijumi za 'Re_dx' I 'Av_dx' I 'Th_dx' I 'PTSDFI', zadovoljeni su potrebni kriterijumi za PTSP.

KPTSP

Ako je vrednost C1 ili C2 ≥ 2 , zadovoljen je kriterijum za *Afektivnu disregulaciju (Affective dysregulation (AD_dx))*

Ako je vrednost C3 ili C4 ≥ 2 , zadovoljen je kriterijum za *Negativno samopoimanje (Negative self-concept (NSC_dx))*

Ako je vrednost C5 ili C6 ≥ 2 , zadovoljen je kriterijum za *Poremećaje u odnosima (Disturbances in relationships (DR_dx))*

Ako je vrednost najmanje jedne od stavki C7, C8 ili C9 ≥ 2 , zadovoljen je kriterijum za *funkcionalno oštećenje povezano s Poremećajima u samoorganizaciji (PSO) (DSO-functional impairment (DSOFI))*

Ako su zadovoljeni kriterijumi za 'AD I ' _dx' I 'NSC_dx' I 'DR_dx' DSOFI', zadovoljeni su potrebni kriterijumi za PSO.

PTSP se dijagnostikuje ako su zadovoljeni kriterijumi za PTSP, ali NE za PSO.

KPTSP se dijagnostikuje ako su zadovoljeni kriterijumi za PTSP, I ako su zadovoljeni kriterijumi za PSO.

Ako nisu zadovoljeni kriterijumi za PTSP, ili su zadovoljeni samo za PSO, ne može se postaviti dijagnoza.

2.

Dimenzionalno skorovanje rezultata za PTSP i KPTSP.

Rezultat se može izračunati za svaku grupu simptoma PTSP-a i KPTSP-a.

Međusobnim sabiranjem vrednosti grupa može se dobiti ukupni rezultat za PTSP i PSO.

PTSP

Zbir vrednosti sa Likertove skale P1 i P2 = Ponovno proživljavanje ovde i sada (Re-experiencing in the here and now (Re))

Zbir vrednosti sa Likertove skale P3 i P4 = Izbegavanje (Avoidance (Av))

Zbir vrednosti sa Likertove skale P5 i P6 = Doživljaj sadašnje pretnje (Sense of current threat (Th))

PTSP rezultat = Ukupni zbir Re, Av i Th

PSO

Zbir vrednosti sa Likertove skale C1 i C2 = Afektivna disregulacija (Affective dysregulation (AD))

Zbir vrednosti sa Likertove skale C3 i C4 = Negativno samopoimanje (Negative self-concept (NSC))

Zbir vrednosti sa Likertove skale C5 i C6 = Poremećaji u odnosima (Disturbances in relationships (DR))

PSO rezultat = Ukupni zbir AD, NSC i DR